

**УНІВЕРСИТЕТ УШИНСЬКОГО
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ФІЗИЧНОЇ
КУЛЬТУРИ, СПОРТУ ТА РЕАБІЛІТАЦІЇ**

**КАФЕДРА ТЕОРІЇ І МЕТОДИКИ
ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА
СПОРТИВНИХ ДИСЦИПЛІН**

**СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ,
СПОРТУ ТА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ**

**МАТЕРІАЛИ VII МІЖНАРОДНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ
17-18 жовтня 2023 року**

Одеса
Букаєв Вадим Вікторович
2023

УДК 370.15+371.302.81+613
С916

*Друкується згідно з рішенням Вченої ради Державного закладу
“Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського”*

Протокол № 4 від 26 жовтня 2023 р.

Джуринський П. Б. доктор педагогічних наук, професор – голова оргкомітету;
Дразіна Є. В. кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент, завідувач кафедри теорії і методики фізичної культури та спортивних дисциплін Університету Ушинського, заступник – голови оргкомітету;
Башавець Н. А. доктор педагогічних наук, професор кафедри теорії і методики фізичної культури та спортивних дисциплін Університету Ушинського;
Р. Урбан, професор, Голова вченої ради Інституту фізичної культури Щецинського університету (Польща);
М. Крету, професор, факультет фізичного виховання та спорту, Університет Пітешті (Румунія);
Афтімічук О. Є. доктор педагогічних наук, професор. ДУФВіС (м. Кишинів, Молодова);
Ігнатенко С. О. кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики фізичної культури та спортивних дисциплін Університету Ушинського;
Дроздова К. В. кандидат педагогічних наук.

Рецензенти:

Соколова Ганна Борисівна – доктор психологічних наук, професор, професор кафедри дефектології та фізичної реабілітації, в. о. директора навчально-наукового інституту фізичної культури, спорту та реабілітації

Пільова Світлана Георгіївна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фізичної культури і спорту, Державного університету інтелектуальних технологій і зв'язку

Сучасні проблеми фізичного виховання, спорту та здоров'я людини :
С916 матеріали VII інтернет-конференції. м. Одеса, 17-18 жовтня 2023 р.
Одеса. : видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2023. 192 с.

У збірнику матеріалів конференції розглянуті всебічні аспекти організації занять з фізичного виховання, спорту і здоров'я людини.

At the conference proceedings are considered comprehensive aspects of physical education and sports.

УДК 370.15+371.302.81+613.7

© Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського», 2023

ЛІТЕРАТУРА:

1. Дутчак М. В., Василенко М. М. Теоретичне обґрунтування кваліфікаційної характеристики фітнес-тренера. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. 2013. № 2. С. 17–21.
2. Білокопитова Ж., Мовчан Л., Щербакові Н., Гімнастика: краса і здоров'я. Київ.: Здоров'я, 1991. 104с.
3. Ващук Л. Передумови розвитку та становлення фітнесу в Україні. Фізичне виховання, спорт, культура здоров'я в сучасному суспільстві. 2013. №3. С. 7–9.
4. Гончарова Н. Використання сучасних інформаційних технологій у сфері оздоровчого фітнесу. Фізичне виховання, спорт, культура здоров'я в сучасному суспільстві. 2012. №2. С.163–166.
5. Данілова І.В., Лабскір В.М. обґрунтування засобів індивідуалізації при заняттях фітнесом жінок віком 20-30 років: аспекти особистих індивідуальних цілей занять. Харківський ДІФК. Слобожанський науково – спортивний вісник. Харків, 1998. Вип.1. С. 13-15.
6. Кеннеді Р., Гринвуд – Робінзон М. Фітнесс - тренінг. Пер. с англійського-2-е издание доп. перераб. М.: ФиС, 2000, С.15-47.
7. Козакова К.Г. Фізичний стан жінок першого зрілого віку і його корекція в умовах різних форм фізкультурно – оздоровчих занять: Автореф. дис. канд. пед. наук. К., 1994. 24с.
8. Овчаренко Т.Г. Психолого – педагогічні аспекти здорового життя та шляхи його формування у школярів. Науковий вісник ВДУ. 1997. №6. С.34-37.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНДАРТУ ВЧИТЕЛЯ НОВОГО ПОКОЛІННЯ

Зінчук К. В., Башавець Н. А.

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», м. Одеса, Україна

Анотація. У тезах піднімається проблема суперечності між важливістю освітніх реформ, вимогами до сучасної професійної підготовки вчителів фізичної культури зокрема, що регламентується професійним стандартом учителя і належним соціальним статусом, який на жаль не відповідає належному якісному рівню життя, що призводить до втрати молодих фахівців у цій професії і пошуку себе у професіях де цінність людського ресурсу є більш оплачуваною.

Ключові слова: середня освіта, фізична культура, підготовка, *вчителі фізичної культури*, професійний стандарт учителя.

Актуальність. Науковці опікуються проблемою професійної підготовки вчителів з різних аспектів цього складного багатошарового процесу. Так, Авшенюк Н., Андрощук І., Гриневич Л., Івашньова С., Ліннік О., Софій Н.

створювали професійний стандарт учителя нового покоління, Ханікянц О.В. вивчала соціальну роль учителя фізичної культури, Випасняк І. П., Ковальчук Г. А., Презлята Г. В., Фотуйма О. Я. охарактеризували педагогічну майстерність учителя фізичної культури тощо. Але на жаль проблему низького соціального статусу учителів та зокрема вчителя фізичної культури не підіймають, а за цим тягнеться престижність цієї професії, відношення суспільства до вчителів, відсоток молоді, які залишаються працювати у закладах загальної середньої освіти після отримання диплому і спробувавши свої можливості в перші 3-5 років тощо.

В закладах загальної середньої освіти навчають, розвивають і виховують майбутнє покоління українців і це мають робити найкращі вчителі, які повинні мати гідну заробітну плату, на яку можна у наш час не лише «вижити», а почуватися впевнено в своїх можливостях (придбати житло, лікуватися, якісно харчуватися тощо) і бачити перспективу покращення свого соціального статусу.

Виклад основного матеріалу. Безумовно ключем до успіху освітніх реформ є учитель із сучасною професійною підготовкою і належним соціальним статусом. В Україні з 2017 року впроваджується реформа «Нова українська школа», яка базується на формуванні в учнів низки компетентностей, необхідних для успішної самореалізації і співпраці у суспільстві. Ці нові очікувані результати навчання учнів вимагають і нових компетентностей від учителя.

З одного боку необхідно чітко визначити перелік компетентностей вчителя, а з іншого – держава має мотивувати вчителя до професійного розвитку через належну оплату праці і оновлену пропозицію підвищення кваліфікації.

Нові вимоги до вчителя викладені у професійному стандарті, що ухвалений Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства у грудні 2020 року.

Численні дослідження: ЮНЕСКО, ОЕСР, TALIS показують, що ані розмір видатків на освіту, ані високі показники рівного доступу до освітніх послуг не мають такої чіткої кореляції з учнівською успішністю, як якість підготовки педагогів.

Одне з головних завдань професійного стандарту вчителя – це дати змогу вчителю спланувати свою траєкторію розвитку й розуміння побудови професійної кар'єри на основі рефлексії своєї педагогічної діяльності. Але ж важливо не злякати молодого фахівця розміром заробітної плати, щоб ця траєкторія розвитку професійної кар'єри відбулась за фахом.

Професійний стандарт учителя містить п'ять сфер діяльності (функцій) учителя: А - Навчання учнів предметів (інтегрованих курсів), Б – Партнерська взаємодія з учасниками освітнього процесу В - Організація здорового, безпечного, розвивального, інклюзивного освітнього середовища Г - Управління освітнім процесом Д - Безперервний професійний розвиток.

Кожна з цих функцій охоплює по три професійні компетентності (загалом їх 15). Стандарт передбачає також п'ять наскрізних (загальних)

компетентностей, які вчитель має формувати у своїх учнів та повинен володіти ними і сам, що передбачає певні здатності, які представлені через відповідні знання й уміння.

Важливо, що професійний стандарт вчителя не є статичним документом, що містить лише перелік функцій і компетентностей. У ньому подано континуум формування професійних компетентностей за 4-ма рівнями, які відповідають 4-ом кваліфікаційним категоріям – спеціаліст, спеціаліст II категорії, спеціаліст I категорії і спеціаліст вищої категорії. При цьому працівник кожної наступної кваліфікаційної категорії має володіти компетентностями, описаними для попередніх категорій.

Для того, щоб сформувати в учнів загальні та ключові компетентності, вчитель сам має добре володіти ними. Наприклад, якщо ми хочемо бачити учнів як активних здобувачів знань, які володіють лідерськими якостями, самі вчителі мають мати добре сформовану лідерську компетентність – здатність до прийняття ефективних рішень, мотивування людей до досягнення спільної мети, або сформовану підприємницьку компетентність, яка передбачає здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості, що ми також очікуємо від учнів.

Специфіка роботи вчителя фізкультури полягає у тому, що, з одного боку, він виступає як учитель-предметник, який проводить уроки фізичної культури, а з іншого – як організатор процесу фізичного виховання учнів, що спрямовує зусилля на залучення всіх учасників навчально-виховного процесу до систематичних занять руховою активністю та покладає на нього велику відповідальність.

Нині перед учителем фізичної культури стоїть проблема зробити фізичне виховання процесом безперервної дії впродовж усього життя. Тобто вчитель не має права обмежувати свою діяльність епізодичними заходами з фізичного виховання молоді або лише час від часу залучати до цього процесу.

Ці високі вимоги до учителя фізичної культури та відповідальність за життя та здоров'я дітей під час їх фізичної активності мали б передбачати і належний високий рівень оплати праці, але на жаль соціальний статус учителя дуже низький, що можна простежити за наведеними нижче даними.

Середня заробітна плата вчителів у державних закладах повної середньої освіти в Європі та в Україні (дані наведено в євро в місяць) за даними відкритого дослідження Європейської комісії станом на 27.08.2021 року: Україна – 210, Сербія – 630, Чорногорія – 803, Румунія – 979, Угорщина – 1116, Польща – 1210, Латвія – 1273, Словаччина – 1342, Чехія – 1354, Литва – 1357, Естонія – 1424, Греція – 1544, Словенія – 2230, Мальта – 2513, Португалія – 2631, Італія – 2816, Швеція – 3609, Велика Британія – 3683, Франція – 3713, Бельгія – 4584, Фінляндія – 4644, Ірландія – 5007, Норвегія – 5063, Нідерланди – 5166, Австрія – 5446, Німеччина – 5788, Ісландія – 5935, Данія – 6207.

СКІЛЬКИ ЗАРОБЛЯЮТЬ ВЧИТЕЛІ У КРАЇНАХ ЄВРОПИ ТА В УКРАЇНІ

Як бачимо з показників найнижчу заробітну плату отримують учителі України.

Отже, професійні стандарти належать до сфери трудових відносин і мають значення для оплати праці, підготовки фахівців, а отже – для економічного і соціального розвитку. Сучасний учитель НУШ має отримувати гідну заробітну плату і держава має підтримувати соціальний статус учителів.

Література:

1. Башавець Н. А. Проблема формування професійної компетентності у майбутніх фахівців фізичної культури, спорту та реабілітації під час педагогічної практики у закладах загальної середньої освіти *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова* : зб. наукових праць. Серія № 15: фізична культура і спорт / За ред. О. В. Тимошенка. Київ: видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова. 2020. Випуск 3 К (123) 20. С. 512-515.

2. Башавець Н., Іваній І., Мусхаріна Ю., Мельнік А. Еволюція та перспективи вдосконалення професійної освіти в галузі фізичної культури та спорту в Україні *Наукові записки БДПУ* (<https://pedagogy.bdpu.org.ua/>) Серія: Педагогічні науки. Вип. 1. 2023. С 247-255.

3. Башавець Н.А., Федорищак Р.Л., Бондарович О.П., Овчарук В.В., Рубан А.К. Вдосконалення професійної компетентності тренерів різних видів спорту «*Вісник науки та освіти* (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»)»: журнал. 2023. № 8(14) 2023. С.402-414.